

De Ziua Internațională a Teatrului

Interviu realizat de Nicolae VASILE cu AI

NV: *Astăzi, când am putea spune, parafrazând, că „viața bate teatrul”, de ce ar mai scrie cineva teatru?*

AI: „Viața bate teatrul” e una dintre acele replici care par să închidă cortina... dar, de fapt, o ridică mai sus.

Paradoxul e delicios: tocmai pentru că viața e mai imprevizibilă, mai crudă și mai absurdă decât orice scenariu, oamenii simt nevoia să scrie teatru. Nu ca să copieze viața, ci ca s-o prindă de mână și s-o întrebe: „stai puțin, ce-ai vrut să spui cu asta?”

Gândește-te la William Shakespeare. Piesele lui sunt pline de crime, iubiri imposibile, nebunie și putere. Viața reală a oferit mereu lucruri la fel de intense sau chiar mai dure. Și totuși, fără teatru, toate astea ar rămâne haotice, ca un vis din care te trezești fără să-l înțelegi. Teatrul le dă formă. Le pune sub reflector. Le obligă să spună ceva.

Sau ia-l pe Samuel Beckett. În viață, absurdul apare fără explicații. În teatru, absurdul devine... artă. Devine sens prin lipsa sensului. O glumă cosmică spusă pe scenă, unde tăcerea e la fel de importantă ca replica.

Teatrul nu concurează cu viața. E mai degrabă un laborator. Acolo:

- durerea devine replică memorabilă;
- confuzia devine monolog;
- întâmplarea devine destin.

Și mai e ceva: în viață, ești prins în rol. În teatru, îl poți privi din sală. Poți vedea tiparele, greșelile, frumusețea. E un fel de oglindă... dar una care știe să povestească.

Așa că de ce ar mai scrie cineva teatru?

Pentru că viața e un torent. Teatrul e paharul care îl face băubil.

NV: *Timpul este resursa care ne lipsește cel mai mult în prezent. Merită să o risipim pentru teatru?*

AI: Timpul, e acel animal fugar care nu stă la pozat, ... tocmai de aceea merită „vânat” cu grijă. Iar teatrul nu e o risipă de timp, ci una dintre puținele investiții care chiar îți întorc ceva înapoi.

Argumentul nu e unul singur, e o mică constelație:

1. Teatrul comprimă viața

În două ore, trăiești cât n-ai apuca într-o săptămână. O piesă de Anton Chekhov sau de Yasmina Reza nu îți cere timp în plus, îți economisește experiență. E ca un rezumat emoțional al vieții.

2. Este una dintre ultimele experiențe „live” reale

Nu poți da pauză. Nu poți derula. Nu poți verifica notificări fără să simți că pierzi ceva. Actorii respiră același aer cu tine. Greșesc, improvizează, creează în timp real. Într-o lume editată obsesiv, teatrul e crud și viu.

3. Îți antrenează atenția, nu ți-o consumă

Majoritatea divertismentului îți fragmentează mintea. Teatrul face opusul: te adună. Te obligă să fii prezent, să asculți, să simți nuanțe. E un fel de „sală de fitness” pentru conștiință.

4. Îți oferă distanță față de propria viață

Paradox curios: mergi să vezi viețile altora și înțelegi mai bine viața ta. Ce în realitate e haotic, pe scenă devine lizibil.

5. Nu e doar consum, e întâlnire

Cu idei, cu oameni, cu tine însuți. La Teatrul Național București sau în orice altă sală, nu ești doar spectator, ești martor la ceva irepetabil.

Așa că întrebarea se răstoarnă puțin: nu „de unde timp pentru teatru?”, ci „ce pierd dacă nu îmi acord acest timp?”

Pentru că, uneori, două ore de teatru nu îți iau timp... îți dau înapoi viață.

NV: *Prin ce se comunică mai bine, prin teatru sau prin roman?*

AI: Depinde ce vrei să transmiți... și cui îi șoptești: unei săli întregi sau unei singure conștiințe.

Teatrul și romanul sunt două „limbi” diferite ale aceleiași umanități.

Teatrul comunică mai direct, mai imediat

Pe scenă, emoția nu trece prin filtru lung. Ajunge din corp în corp. Un actor tace și sala întreagă înțelege. De aceea, un dramaturg ca Henrik Ibsen poate declanșa reacții puternice fără să explice prea mult. E comunicare „la cald”, aproape electrică. Simți, înainte să analizezi.

Romanul comunică mai profund, dar mai lent

Un roman te lasă să intri în mintea personajului, să-i auzi gândurile, să-i urmărești deriva interioară. Marcel Proust nu ar funcționa pe scenă în același fel, pentru că magia lui stă în interioritate, în timp dilatat. Aici comunicarea e „în adâncime”, nu în instantaneu.

Teatrul sugerează, romanul explică

Pe scenă, nu vezi tot. Completezi tu. În roman, autorul poate construi fiecare detaliu.

Teatrul e colectiv, romanul e intim

La teatru, râzi sau taci împreună cu alții. Citind, ești doar tu și pagina. Uneori, asta e mai puternic. Alteori, mai solitar.

Așa că... se comunică mai ușor prin teatru? Da, dacă vrei impact rapid, emoție directă, o experiență comună. Nu neapărat, dacă vrei finețe psihologică, explorare lentă, nuanțe interioare. E ca diferența dintre o scânteie și o ardere lentă. Una luminează brusc. Cealaltă te ține cald mult timp.

În final, nu e o competiție. E o alegere de instrument. Sau, și mai frumos, o alternanță: uneori ai nevoie să vezi, alteori să te pierzi în gânduri.

NV: *Și, o întrebare mai provocatoare pentru viitor, va fi teatru sau film?*

AI: Întrebarea asta pare un duel... dar e mai degrabă un dans între două forme care refuză să dispară.

Filmul pare „viitorul” la prima vedere

Are tehnologie, distribuție globală, efecte care pot construi lumi întregi. De la Inception la Avatar, filmul poate face vizibil ceea ce teatrul doar sugerează. Ajunge oriunde, pe orice ecran. Scalabil, multiplicabil, omniprezent.

Dar aici vine răsturnarea:

Teatrul are un tip de viitor pe care filmul nu îl poate atinge

Pentru că teatrul nu e doar „conținut”. E întâlnire. Nu poate fi piratat, nu poate fi redus la algoritm, nu poate fi văzut „mai târziu”. Există doar aici și acum.

Un regizor ca Christopher Nolan controlează fiecare cadru până la perfecțiune. Un creator ca Jerzy Grotowski mergea în direcția opusă: elimina totul ca să rămână doar relația vie dintre actor și spectator.

Adevărul mai puțin spectaculos, dar mai solid:

- Filmul va domina ca industrie și influență globală:
- Teatrul va rămâne esențial ca experiență umană directă.

E ca diferența dintre apă îmbuteliată și un izvor din munte. Prima ajunge peste tot. Al doilea nu poate fi replicat. În loc să întrebăm „care e mai de viitor?”, poate întrebarea mai fertilă e:

De ce continuă să existe teatrul într-o lume dominată de film?

Răspunsul e simplu și încăpățânat: pentru că oamenii nu vor doar să vadă povești..., vor să fie în aceeași încăpere cu ele.